

fiie vedie len cez jej vnútornú obrodu. Ak sa nezachovajú určité inštitucionálne štruktúry, nebude podľa neho kde rozvíjať ani obrodenu filozofiu. Dôkaz toho, že filozofický pluralizmus už existuje, vidí v povahe súčasného procesu rekvalifikácie a v úrovni prednášok i diskusií, ktoré zatiaľ v rámci neho odznali. Presadzovanie zachovania výučby filozofie na školách je preto podľa neho prvoradou úlohou filozofickej obce v súčasnosti.

M. Mičaninová uviedla, že rozhodujúcou pre ňu je otázka, či vôbec môže v súčasnosti existovať ako filozofka. Jedným z prostriedkov presadzovania filozofie v súčasnom živote je podľa nej jej spraktičtenie (napr. rýchlejšie propagovanie filozofického diania na verejnosti).

D. Kostelná upozornila na niektoré špecifické podmienky zavádzania výučby filozofie na vysokých školách technického smeru. Prevláda tu názor, že v technických vedách nie je potrebná filozofická erudícia. Prispela k tomu aj úroveň prijímaných študentov a nezanedbateľnou skutočnosťou je aj to, že o tom, kto zostane vyučovať v oblasti spoločenských vied, nerozhodujú študenti, ale učitelia. Jednou z ciest presadzovania potreby filozofie pre duchovný rozvoj spoločnosti vidí v širšie poňatej a fundovanej filozofickej esejistike.

A. Balážová upozornila, vo svojej reakcii na vystúpenie E. Hábovej, že daň za predchádzajúce zlyhanie filozofie je nevyhnutná, ale že v tomto zlyhaní sa nijako neodlišujú súčasné filozofické pracoviská od filozofických pracovísk, ktoré na vysokých školách dnes zanikajú. Toto stanovisko podporil vo svojom vystúpení aj F. Novosad.

P. Cmorej na záver diskusie konštatoval, že sa v jej priebehu vykryštalizovali v podstate dve stanoviská: časť účastníkov sa prihovára za obrodu filozofie jej vlastnými silami, časť vsádza na účinnosť inštitucionálnych opatrení. Prikláňa sa k názoru, že filozofia môže spoliehať len na to, čo si sama vybojuje. No aj v tomto kritickom období sa zdá, že situácia je lepšia, než sa predpokladalo (zo všetkých spoločenských vied je najväčší záujem o filozofiu).

O NEURATHOVI V BRATISLAVE

Slovenské filozofické združenie sa stáva platformou pre dialóg rozličných myšlienkových prúdení a miestom kritickej konfrontácie produktívnosti rozličných filozofických metód.

Prvou lastovičkou v tomto smere bola prednáška dr. E. Nemethovej z Katedry filozofie Viedenskej univerzity s názvom *Zur emanzipatorischen Perspektive in Otto Neuraths Begriff wissenschaftlichen Wissens*, ktorá sa konala koncom apríla 1990 v zasadačke Filozofického a Sociologického ústavu SAV. Spolu s dr. Nemethovou zavítal na pôdu SFZ aj vzácny hosť prof. Paul Neurath s manželkou z New Yorku, autor najpoužívanejšej učebnice štatistiky pre sociológov. Keďže nielen Neu-

rathovo vedecké dielo (napr. jeho sociologické, historické, národohospodárske, štatistické a iné práce), ale aj jeho sociálno-politická aktivita v rakúskej sociálnej demokracii v dvadsiatych rokoch je pre slovenského intelektuála „terra incognita“, bolo vystúpenie pani dr. Nemethovej vítaným informačným prínosom.

V tejto súvislosti treba podčiarknuť, že vonkoncom nešlo o prednášku historizujúcu ani o analýzu metodologicko-logických nástrojov Neurathovho vedeckého odkazu. Dr. Nemethová sa pokúsila doložiť, že Neurathov pojem vedy, jeho radikálny fyzikalizmus, pojem empirie, antimetafyzický postoj a kritika pseudoracionalizmu organicky súvisia s jeho interpretáciou dejín, spoločenského života a predstavou o plánuvitej regulácii hospodárstva. Tieto momenty Neurathovho myslenia sú inšpirované marxizmom. Podľa názoru referujúcej v diele spomenutého autora je obsiahnutá jasnozrivá kritika trhových mechanizmov, ktoré nie sú univerzálnym liekom na odstránenie rôznych systémových porúch v spoločnosti. Z tejto perspektívy potom zhodnotila Neurathove predstavy o cestách priblíženia sa k realite pomocou metód štatistiky a porovnávacích historických štúdií (dizertácia Neuratha bola napr. venovaná hospodárskym dejinám antiky) a vyslovila presvedčenie o aktuálnosti tohto filozofa a vedca, ktorý po roku 1945 akoby zmizol v prepadlisku dejín.

Pokiaľ ide o diskusiu, ktorá odznela po prednáške, nemožno mlčky obísť skutočnosť, že s výnimkou dvoch príspevkov (prof. P. Neurath — o objektivite vedeckého poznania, doc. Novosád — k Neurathovým kritickým výhradám voči trhu) sa výmena názorov podobala skôr monologickým rečníckym cvičeniam; čomu sa ani nemožno príliš čudovať, lebo nielen Neurath (kto napr. z predstaviteľov historického materializmu čítal jeho *Empirickú sociológiu?*), ale aj Viedenský krúžok vôbec bol marxisticko-leninskými filozofmi prezieravo ignorovaný a pozitivizmus sa používal ako politická nálepka, ktorá mala diskvalifikovať protivníka v polemike (najmä ak sa nemohol brániť).

Hoci s niektorými tvrdeniami dr. Nemethovej by bolo možné polemizovať (napr. s tézou, že empiria je sociálnym konštruktom), jej vystúpenie v SFZ bolo prvým zahraničným kontaktom, na ktorý, pokiaľ nechceme pestovať filozofickú „fapákovčinu“, musíme intenzívne nadväzovať a rozvíjať ho.

Tatiana Sedová